

Pracovní příspěvek k diskusi o implementaci ATAD

SHRNUTÍ:

- Svaz průmyslu a dopravy ČR (dále jen Svaz) obecně podporuje jak záměr boje proti daňovým únikům, tak snahy o zamezení významným přesunům daňových základů. Jak na úrovni OECD či EK vzniká řada nových návrhů. Konkrétním příkladem nástroje je právě „ATAD“ (Směrnice o vyhýbání se daňovým povinnostem).
- Veškerá takováto opatření musí být vždy včas a srozumitelně vůči daňovým subjektům komunikována a nesmí narušovat právní jistotu firem.
- Směrnice o vyhýbání se daňovým povinnostem je součástí tzv. balíčku EK proti vyhýbání se daňovým povinnostem spolu s dalšími prvky jako revize směrnice o spolupráci daňových správ či doporučení pro uzavírání daňových smluv mezi jednotlivými státy.
- *Na základě směrnice EK se nyní v ČR provádí implementační novelizace souvisejících daňových zákonů, která má přinést pravidla proti vyhýbání se daňovým povinnostem (především v oblasti uznatelnosti úrokových nákladů), a to především v rámci novelizace zákona o daních z příjmů.*
- *Klíčový je limit daňové uznatelnosti úroků, konkrétně limit pro nadměrné výpůjční náklady (tzv. čisté úroky, které se vypočítají jako úrokové náklady minus případné úrokové výnosy) ve výši 80 mil. Kč (lze daňově uznat max. do této výše bez omezení) a zároveň v případě překročení výše 80 mil. Kč ještě definovaný jako 30 % daňového zisku před úroky, zdaněním a odpisy (tj. jedná se o limit 30 % EBITDA, kde část výpůjčních nákladů, které přesáhnou 30 % EBITDA, je již daňově neuznatelná; termín EBITDA nebyl v novele z praktických důvodů použit). Pokud výpůjční náklady jsou vyšší než (oba) tyto limity, pak se výsledek hospodaření zvýší o tyto výpůjční náklady (které přesáhly limity) – tím se zvýší daňový základ, čímž se nadlimitní výpůjční náklady zdaní.*
- *Tato úprava výsledku hospodaření se dle stanovených výjimek dále nepoužije u poplatníka, který např. nemá přidruženou osobu vymezenou pro účely zdanění ovládané společnosti. Jinými slovy, zacílení je skutečně na firmy, které působí v nějaké skupině, tj. mají spojené osoby a využívají uznatelnosti jejich významných úrokových nákladů, které vznikají půjčováním mezi nimi.*
  - *Z pohledu Svazu jde o vhodné využití limitů a možností, které dovoluje směrnice. Dopad tak lze díky oběma limitům a vyjmutí subjektů mimo skupinu považovat za minimalistický. Dle dosavadních interních propočtů spadá do kategorie, u nichž bude omezena uznatelnost těchto úrokových nákladů, velmi málo subjektů (počet dotčených subjektů dle odhadů rozhodně nedosáhne řádu stovek či tisíců).¹*
- *Daňová uznatelnost nákladů na úroky (resp. možnost daňově uznat úrokové náklady) je dle Svazu obecně vhodným nástrojem pro lepší dostupnost financování podniků, v ČR uznatelnost nákladů*

¹ Interní propočty Svazu byly provedeny na datech náhodného vzorku podniků z posledních let, do budoucna počítáme s dalším růstem úrokových sazeb a růstem ekonomiky, takže limity se mohou dotknout většího počtu podniků – proto je vhodné, že byly zvolen široký přístup při transpozici novely.

nezpůsobuje druhotné problémy (nízká zadluženost firem), české podniky téměř nevyužívají některých možností kapitálového trhu, uznatelnost nákladů je dlouhodobě funkčním nástrojem.

- Svaz principiálně podporuje implementaci způsobem, který nezpřísňuje základní požadavky Směrnice. V tomto duchu návrh MF má od nás podporu a je třeba jej takto zachovat a limity nijak neomezovat. Argumenty EK pro zavedení těchto opatření navíc ani neodpovídají podmínkám ČR, tudíž implementace směrnice s využitím maximálních limitů je racionální volbou.
- Dle předloženého návrhu může být potenciální problém s výkladem pravidel pro nakládání s úroky, pokud firma překročí základní (jasně stanovený) limit 80 mil. Kč a je tedy nutné počítat hranici 30 % daňového zisku před úroky, zdaněním a odpisy. To může přinášet v praktické rovině výpočtu problémy vzhledem k nejasnostem, které návrh zákona nyní neřeší, jako jsou případy výpočty úroků z derivátů či leasingů v českém systému.

PODROBNĚJI:

- Na základě výstupů projektu BEPS byla schválena směrnice EK, která stanovila pravidla proti praktikám vyhýbaní se daňovým povinnostem (Anti Tax Avoidance Directive). Směrnice dala určitou volnost a možnosti, jaká opatření lze zvolit na národní úrovni zvolit. Nyní se formou novelizace daňových zákonů implementují některá opatření směrnice.
- **Mechanismus použití limitů v české implementaci/novelizaci:**
  - Poplatník DPPO **musí zvýšit** výsledek hospodaření nebo jeho rozdíl mezi příjmy a výdaji o částku odpovídající **kladnému rozdílu mezi nadměrnými výpůjčními výdaji a limitem uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů**.
    - Nadměrné výpůjční výdaje: jde o výpůjční výdaje po odečtení zdanitelných výpůjčních příjmů.
  - Limit uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů je zvolen jako vyšší z hodnot z částek odpovídajících 30 % z daňového zisku před úroky, zdaněním a odpisy a 80 mil. Kč.
  - Pokud rozdíl nadměrných výpůjčních výdajů a limitu jejich uznatelnosti **nebude kladný** (nadměrné výpůjční výdaje nepřesáhnou určený limit), **nebude poplatník podle novelizací definovaného omezení uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů dále postupovat.**
- **Výjimky:** Úprava výsledku hospodaření se **nepoužije** u poplatníka daně z příjmů právnických osob, který je
  - bankou, spořitelním a úvěrovým družstvem, ... pojišťovnou, zajišťovnou, institucí penzijního pojištění, ...
  - poplatníkem, který **nemá 1. přidruženou osobu vymezenou pro účely zdanění ovládané společnosti**, 2. stálou provozovnu a 3. povinnost **podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky** podle právních předpisů upravujících účetnictví a **není konsolidující účetní jednotkou** podle právních předpisů upravujících účetnictví.
- Česká implementace tedy navrhuje **vyjmout z pravidel banky (finanční podniky) a subjekty stojící mimo skupinu (reálně jsou ale hlavní strojírenské firmy většinou členem nějaké skupiny).**
- **Další období:** novelizace umožňuje o částku, o kterou byl takto zvýšen, snížit výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji v následujících zdaňovacích **obdobích**, a to až do výše kladného rozdílu mezi limitem uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů a nadměrnými výpůjčními výdaji.

- Pozn.: Pojem EBITDA nebyl do návrhu legislativního textu zvolen z toho důvodu, že obvykle chápaný obsah tohoto pojmu (ukazatel vycházející z účetních položek) se odlišuje od obsahu vymezeného ve směrnici, který vychází z daňových položek.

Pohled Svazu:

- Z pohledu průmyslu nevidíme nutnost dalšího zpřísnování a tato novelizace využívá **široké vymezení**, MF ČR tedy zvolilo maximální (dle směrnice možnou) benevolenci pravidel a hranic.
- Využívání **tzv. finanční páky plynoucí z daňové uznatelnosti nákladů na úroky** je dlouholetou běžnou praxí firem ve vyspělých ekonomikách.
- V podmínkách českého prostředí s nižší mírou zadluženosti firem a silnějším podílem vlastního kapitálu oproti západní či jižní Evropě neplatí argument EK o finanční nestabilitě dané vysokým podílem cizího úročeného kapitálu v rozvahách firem překračujícího významně doporučené hodnoty z finančních analýz.

Na koho pravidla dopadnou:

- Na rozdíl od obecného pravidla nízké kapitalizace platného v současné době v ČR (*omezení odečitatelnosti úroků z úvěrů poskytnutých spojenými osobami, která přesahuje 4násobek výše vlastního kapitálu, 6násobek u bank*), které se vztahuje jen na úroky hrazené spojeným osobám, se pravidlo v této novelizaci **vztahuje na všechny úroky, i na úroky hrazené nespojeným osobám**.
  - Tj. dříve se regulovala odpočitatelnost pouze u úrokům hrazeným spojeným osobám, ale i tak existovaly mezery pro nadměrné využívání snižování základu daně díky vysokým úrokovým nákladům – proto navíc ATAD zavádí pravidla spadající na všechny úroky, pravidlo je ale omezeno dvěma limity a vyjmutím subjektů mimo skupinu. Jde tak o opatření, které by mělo dopadnout na malou část podniků, na něž dosud efektivně nedopadlo již platící pravidlo nízké kapitalizace.
- Důvodem je snaha *omezit* výhodnější daňový režim, který úroky mají, a **motivovat tak podniky, aby více využívaly financování vlastním kapitálem, což vede k větší finanční stabilitě zejména během finančních a hospodářských krizí**. Jak ale ukazují mezinárodní srovnání, ČR již ve srovnání s řadou států EU, má na makroekonomické úrovni poměrně stabilizační poměry vlastního a cizího kapitálu.
- Ovšem nové pravidlo díky širokému vymezení dopadne jen na velmi omezený počet podniků – omezenost dopadu podporuje i definice výjimek, která z působnosti novelizace vylučuje samostatné subjekty:
  - Výjimku, na kterou se novela nevztahuje, představuje poplatník, který ***nemá 1. přidruženou osobu vymezenou pro účely zdanění ovládané společnosti, 2. stálou provozovnu a 3. povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky podle právních předpisů upravujících účetnictví a není konsolidující účetní jednotkou.***
  - **Důvod:** V případě takových poplatníků je identifikováno omezené riziko vyhýbání se daňovým povinnostem formou dluhového financování, protože nemají žádný subjekt, stálou provozovnu nebo závazek, prostřednictvím kterého by uměle snižovali svou daňovou povinnost.

Odhady dopadů v prostředí ČR:

- K orientačním a přibližným propočtům dopadu na českou ekonomiku jsme použili vzorek cca **5 800 podniků** (cca 1000 v kategorii nad 250 a 2 300 v kategorii 50–250 a 2 500 v kategorii 10–50).

- Výsledky propočtů ve vzorku jsou tak **pouze ilustrativní** – a ČR je cca **450 tis. společností (právnícké osoby)** a **590 tis. OSVČ (vykonávající hlavní činnost)**.
- Propočty ukázaly, že nad hranici úrokového krytí 30 % EBITDA bylo v průměru za všechny tři velikostní skupiny subjektů **cca 6 %**; podle OECD při hranici 30 % předpokládá, že cca 13 % společností bude tohoto hranicím omezeno.
  - Jde tedy jen o vzorek podniků, který s omezeními vycházejícím z tohoto vzorku ilustruje, že dopady budou patrně nižší, než odhadla OECD (odhad OECD je převzat z kalkulací PwC založených na údajích z databáze Standard and Poor's Global Vantage database).
- **Omezením** propočtu je fakt, že vzorek má **účetní data**, vycházející z výročních zpráv, při skutečném výpočtu se ale bude **vycházet z daňových údajů**, které nejsou veřejně dostupné (k dispozici je má jen daný subjekt a správce).
  - Navíc jde o data za **rok 2010**, tedy pokrizový rok (následný vývoj a současný růst ale může úrokové krytí u řady podniků měnit **oběma směry** – podniky mohou mít tendenci více využívat externího financování, čímž rostou úrokové náklady, ale zároveň některé díky růstu mohou externí financování snižovat).
- Provedeny byly orientační propočty úrokového krytí za r. **2006 až 2010** u vybraných podniků a je zřejmé, že i u stabilních firem tento ukazatel **značně kolísá**.
- Propočty rozdílů ukazatelů úrokového krytí mezi všemi subjekty ve vzorku a pouze **průmyslovými podniky** (sekce CZ-NACE C) ukázaly jen minimální rozdíly.
- Při aplikaci limitu 80 mil. Kč (pravidlo de minimis) byl počet podniků splňující obě podmínky **v řádu jednotek**.

Další opatření – v rámci novely daňového řádu:

- Obecné **pravidlo proti zneužívání** obsažené v navrhované právní úpravě dále charakterizuje právní jednání a jiné právní skutečnosti, na které se aplikuje, jako právní skutečnosti, jejichž „*hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je získání daňové nebo jiné výhody v rozporu se smyslem a účelem právních předpisů*“.
- **Platné znění zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád: § 8, (4) Při správě daní se nepřihlíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem, jejichž hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je získání daňové nebo jiné výhody v rozporu se smyslem a účelem právního předpisu.**

Další pravidla ATAD:

- **Další pravidla v rámci ATAD začleněná do novelizace daně z příjmů** (pouze transpozice v pozdějších termínech, směrnice nedávala možnosti např. pro výběr variant):
- **Zdanění při přemístění majetku bez změny vlastnictví**
  - V současnosti je přemístění majetku bez změny vlastnictví (tj. se změnou země, ve kterém se příjmy budou zdaňovat) bez daňové povinnosti. Cílem je zdanit hodnoty (zisku z prodeje) majetku poplatníka daně DPPO při přemístění do zahraničí bez změny vlastnictví, nutnost implementace do konce r. 2019.
  - V případě **implementace pravidla zdanění při přemístění majetku bez změny vlastnictví** je očekáván **slabě pozitivní dopad**.
- **Pravidlo pro ovládané zahraniční společnosti**

- Podstata pravidla: Poplatník DPPO (daňový rezident) musí do svého základu daně zahrnout pasivní příjmy či příjmy z umělých transakcí jím ovládané zahraniční společnosti, pokud je její daňové zatížení nižší než polovina daně, kterou by tato společnost platila, kdyby byla rezidentní v členském státě poplatníka. Nutnost implementovat do prosince 2018.
- V případě **implementace pravidla pro ovládané zahraniční společnosti** je očekáván konzervativní daňový dopad na úrovni veřejných rozpočtů **v maximální výši +0,1 mld. Kč.**
- Hranice 50 % daňového zatížení pro CFC: Jurisdikcí s nižší sazbou, než je polovina české statutární sazby daně z příjmů právnických osob, tj. **menší než 9,5 %**, je v rámci evropských států pouze Černá Hora a v zemích mimo EU se jedná o tzv. daňové ráje, které obvykle daň z příjmů právnických osob nevybírají.
- **Hybridní nesoulady**
  - Jde o řešení problému rozdílných pravidel pro právní kvalifikaci subjektů, finančních instrumentů související s daňovou netransparentností subjektů (poplatníků a jejich společníků), což může vést např. k **dvojitmu odpočtu**, k **nesouladu z důvodu dvojí rezidence**, či dále k **nesouladu z hybridních finančních nástrojů** (tj. využití finančního nástroje ve dvou jurisdikcích s odlišnou právní kvalifikací a tedy i odlišným daňovým režimem) atd. Nutnost implementovat do prosince 2019, příp. 2021.
  - V případě **implementace ustanovení řešících hybridní nesoulady** je očekáván minimální daňový dopad. Přesná kvantifikace dopadu není, s ohledem na neexistenci datových zdrojů, možná.